

‘AMNĀK NE LA HĀIASOAG SE RAKO.

Kaunohoga tā hūn pau ne la hāiasoag se rak tē ‘on lā‘riri‘i. ‘Āe ‘es ‘e te‘ ne tē ‘i ‘e laloag ne ‘ou kḡu‘ḡpiḡag ta ma kaunohoag ta, ma ‘e pure‘ag ta la hāiasoag la sok‘ḡkia rak tē ne ‘ou lele‘a ‘e laloag ne av noanoa te‘is ‘e rēko COVID-19.

Matḡ‘ la ‘ou kaunohoag ta la noh ‘oaf‘oaf ma noh ne‘ne‘ lelei ma ‘āe ‘inea tape‘ ma ne tei hoi‘ḡk la pō la far hāiasoag se ‘āea.

Hḡifāegag ma hḡia‘fḡiḡag le‘et se le‘et, ma ‘es ‘e huag māeav hanisi ma huag vahia rot‘ḡk tē ma se mao‘ḡk – ‘eagke ‘āe ta le‘ rē rak ta ma teak ta av het la a‘u‘ua karau nōnō ka kamata la fḡiḡk ne huga fekfek ‘e ta tēet.

‘Amnḡk he his ‘i...

1. **O‘o‘i ma kaunohoga ‘eagke‘ea ta famōr rē rako** – kat a‘noa ra la jen te‘ ne terḡni la re‘ia resōn ne rako ka ‘amnḡk ta la sal hoi‘ḡkit la ‘es‘oa‘ḡk la hāiasoagat se ‘oris re ne tē ne rako ‘e hanueta.

- Se lā‘riri‘ ne rak ‘e kilas riri‘i (*primary*), as‘ḡk la rak tē ta la hḡiatḡuḡag ma aoa‘ he ruḡ ‘on la roa.
- Se rāi‘ ne rak ‘e kilas sararua (*intermediate*), as‘ḡk la rak tē ta la hḡiatḡuḡag ma aoa‘ he fol ‘on la roa.
- Se rāi‘ ne rak ‘e kilas titi‘u (*high school*), as‘ḡk la rak tē ta la hḡiatḡuḡag ma aoa‘ he hḡk ‘on la roa.

Av he te‘is ‘eagke‘ea av het kop la a‘sok mafuh te‘ ne ‘resoni‘. Hāe‘ḡk ‘ou lele‘a la iris la hāiasoag se ‘āea la fu‘ḡkia te‘ ne resōn ne iris pa raka. ‘Io la teak resōn ne iris ‘oaf la rakoa ma ‘oris filo‘u sāe sin.

2. Fāeag se ‘ou lele‘a ma hahan‘ḡk se irisa la ‘inea tē ne soksoke ma la matḡ‘ ma pār tapen ‘omus kaunohoag ta, fak se, sor ‘oris si‘u ‘e ḡnu ma sopo ma nōnō ma ‘e ‘omus kḡu‘ḡpiḡag ta.
3. A‘es‘oa‘ḡk pot fo‘ou ma sal he his ne la pō la he‘ la hḡifāegaga ma ‘omus kaunohoga ne tore; fak se *Facebook, Skype, Zoom* – tēet ma ne vavhiḡn se ‘ausa ka la hḡiatḡuḡag ma fau ne ‘ou lele‘a.
4. Fu‘ḡk ta sal fak garue ‘e he his se ‘ou kaunohoag ‘atakoa ta la hāiasoag . As‘ḡk la a‘sok garue ‘i la fak ma se ‘rere ne av ta‘, ka matḡ‘ la ‘ou lele‘a la noh ne‘ne‘ ka pār ‘e te‘ ne tē ne soksoke ‘e rēko ‘af‘af te‘is. Se mao‘ḡk, te‘ ne famori ‘oris a‘hāe kat tatau ra ‘oris tār ne te mah ne sok ‘e av noanoa te‘is.
5. **Te‘ ne ‘amnḡk ne a‘sok ‘e te‘ ne terḡni nat ke te ‘es‘oa la hāiasoag** se ‘oris rak tē.

- a. ‘On ‘es‘oa ma ne‘ne‘ ne hḡifāegag (sok‘ḡk ma kikia hḡifāegag fak kaunohoga, ma tape‘ma se tē ne noj la rak‘ḡk se ‘ou lā‘riri‘ ta la ‘inea. Ma ‘on puer‘ḡk lelei ma‘oi – rak‘ḡkiof ‘e ‘oris famōr rē rako, Matanitū ta fak se, MOE ma MPP, Talanoa Ako ne he‘ḡkim ‘e retio, ‘e mḡl ruerue ta TV, Facebook ne hāiasoag la hḡisok‘ḡkigen hḡifāegag se kaunohoga ma Gagaj puer ne rotu, etc), Hḡifāegag ‘e tē ne ‘is ‘inea ma tē ne ‘is po la a‘sok; ma ‘inea ta‘ag la hāiasoag se lele‘a la pō la sui‘ḡk a‘taf tē ne soksoke ma fāeag a‘totoak se irisa.

- b. Hāifāegag ma or se 'ou lele'a 'e av ne garue ag'esea – fak se av ne lā'riri'i la hāiasoag la fun tēla'ā, ne re garue riri'i 'e laloag rī ta, ne av 'ātē ne ta garue hoi'akit.
- c. Fāeaga – a'es'ao'āk fāeagat ne a'sok a'fuamamau 'e hanueta fak se fāeag Sa'moa ta, Toag ta ne Rotuam ta etc.
- d. 'Os lele'a rak tē 'e te' ne tē ne iris kel 'is famori a'soko ma rere.

6. **Garue fu'āk a'mou ma manea' ne a'soko** 'e laloag ne av noanoa te'is iā tē pumuet

- a. Hāiasoag se rāi'i rako la 'ut'ākia 'oris poto ma 'inea fak foro se rere...
 - hat tē – puk ne fā' ma pān la hata, ne hat 'e rogrog ma resōn ne nā 'e sal fo'out 'e terāni te 'i - *online*
 - Fā' ne pān tē ne 'āe a'sok 'e te' ne terāni – 'es'ao'āk pen la fā' te ma pepa, ne āf'āk 'e sal fo'out 'e terāni te 'i - *online*
 - pea te mane'ag 'on rāi'i ne jāk ma kel'āk 'e nu'suar mutu fā' ta rogrog 'e irisa.
- b. Fāi ma fu'āk ta av het 'e te' ne terāni la teag'esea ma 'ou kaunohoag ta ne kəu'āpiāg ta...
 - rot kaunohoga, manea' tōg sāj'o, ne 'ātē ag'esea
- c. Av leleit la a'ne'ne' hāikainagaga...
 - Se mao'āk le he' se kainga ma kaunohoag ne kat noh ag'esea ra la hāifāegag 'e sal fou'out 'e 'on 'i hete - *online*.
 - hāivāeag tē ne sokosoko ma 'ou kəu'āpiāg ta
- d. Av leleit la kamata hāikainagag fou'out ma ta le' hoi'akit...
 - Fā' ta pukut se kaunohoag ne hāi'eleag se 'āe ne tuk se ta pea te mane'ag het se 'oris nu'suar mutu ne nōnō ka iris noh pū'atā.
- e. Fāeag faksusua, manea' malumu nat ke te la re la hāiasoag la 'ut'ākia 'oris la rak ne fāeaga ma la hāiasoag la fāeag'ākia irisa.
 - A 'sok ta tēet ne kat seminte re mumua ra.

SE MAO'ĀK – 'e rēko 'eagke ke 'āe ta famōr rē rak ta ma 'on fuaga se tōr av la 'a'noj' (fak se jipear ne fāega) lā'riri' pau.

7. **A'es'ao'āk sal fou'ou 'i la hāifāegag (social media)** ko iā tē pumuet la noh hāifāegag ma kaunohoga ne kat noh ag'esea ra, kaunohoag fak rotu, pure'aga ma famōr rē rako –

- a. Av leleit la kamata hāikainagag fou'out ma ta le' hoi'akit – sāj'o' ne iris tapen, āf'ākia irisa, ma as'āk la hāivāeag ma 'inea tēet ne mah se 'oris a'hāe.

- b. Te ka ma ta te raksa'at sok 'e reko (noh pū'atā ne huag fua'a ne fekfeke) ma kop la 'es'ao'āk tohiga la pā kainag ag te', ma te'is av pumuet la rak ta 'amnāk fou'ou he his, noh hāifāegag ma kaunohoga ma hat se te' ne rofrog fo'ou ne āf 'āk, fā' ma pān sin.
8. Te'is ut he his **School web sites /platforms**. Tape' ma se **summer learning journey** la pō la 'es'ao'āk se rako. Ut te'is lelei pau la hāiasoag se rak 'on la'riri'i la 'ut'āk 'oris 'inea ma poto se rere.
9. **Famör rē rako la teag'esea**. Na ta av het la hāivāeag ma 'inea tēet ne mah se 'oris a'hāe – fāeag se 'ou lele'a 'e rēko garue mah 'on famör rē rako ne na 'oris ava la hāiasoag irisa 'e 'oris hanua ma kahu'apiga ma rak'āk tē se irisa rē 'e te' ne terāni.
10. Te' ne ut rakoag 'atakoa 'i la po se'ma la kat tatau ra 'oris a'sok ne rako, ka la hāifāegag ma garue ag'esea ma te' ne 'amnāk ne famör rē rako fu'āk sin, la se hāisarag rak tē ne 'omus lä'riri'i. Te ' ne rāi' rako la pō 'oris tehe'uag puk ne rako ma resön ne mou se 'oris kilas ta ma la pō se'ma la re te' ne 'amnāk ma resön ne vāe sin se 'oris hanua ma kat a'noa ra la ma 'on le'et kop la rak'āk tē se irisa 'e hanueta.